

Universiteit Utrecht

Plukboeket Winter 2024/2025

Een uitgave van SterkVVE.

Met nieuws over VVE en achterstandenbeleid.¹

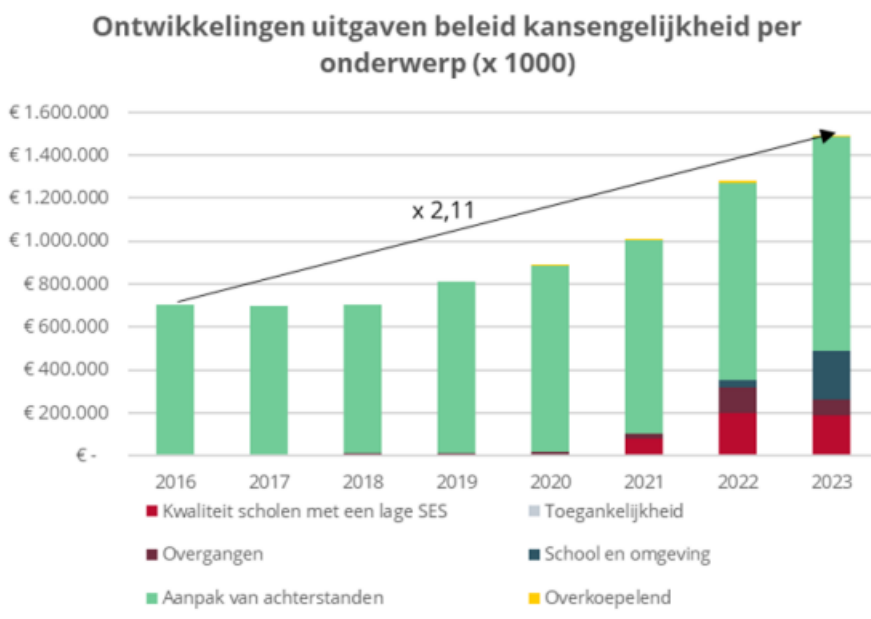
De plukboeketten presenteren we nu al meer dan zes jaar en ze mogen zich in een nog steeds groeiende belangstelling verheugen. Toch nog even een kleine toelichting. We richten ons vooral op recent onderzoek, zowel uit Nederland als uit het buitenland, met betrekking tot voor- en vroegschoolse educatie en de gelijke kansen thematiek. We streven niet naar volledigheid, maar selecteren onderzoek of aanverwante publicaties die we relevant en kwalitatief goed vinden. Meestal doen we dit zonder commentaar maar af en toe kunnen we het niet laten een kleine opmerking bij opgenomen stukken te maken. We nemen telkens de link naar een vermelde publicatie op, zodat lezers desgewenst dieper in de materie kunnen duiken. En uiteraard zijn commentaren of suggesties altijd welkom.

Over Gelijke Kansen

Een strategische evaluatie Kansengelijkheid in het Funderend Onderwijs 2017-2023

Een strategische evaluatie van de kansengelijkheid in het funderend onderwijs in de periode 2017- 2023 werd uitgevoerd door bureau Andersson, Elffers en Felix. Het doel van het onderzoek is het krijgen van inzicht in de doeltreffendheid en doelmatigheid van beleidsmaatregelen uit de periode 2017-2023 die bedoeld waren om kansengelijkheid in het funderend onderwijs te vergroten, en om aangrijpingspunten voor toekomstig beleid te identificeren. Het is een uitvoerige en degelijke studie, met veel belangrijke informatie.

Kansengelijkheid kreeg volgens de onderzoekers veel aandacht in de periode 2017 - 2023. Niet minder dan 44 beleidsmaatregelen gericht op kansengelijkheid in het funderend onderwijs werden geteld. De financiële omvang van beleid gericht op kansengelijkheid nam flink toe tijdens de evaluatieperiode: de uitgaven aan kansengelijkheid zijn in 2023 verdubbeld naar een bedrag van bijna €1,5 miljard .

De definitie van kansengelijkheid is nu anders dan de traditionele definitie van onderwijsachterstanden die steeds begon met ‘het verminderen van achterstanden op grond van’. Het gaat nu om:

Kansengelijkheid is de mate waarin kinderen met dezelfde aanleg gelijke kansen hebben om zich te ontwikkelen en resultaten te behalen in het onderwijs, ongeacht het opleidingsniveau, het beroep, het inkomen of de culturele achtergrond van hun ouders.

Deze nieuwe definitie wordt echter, mede om de vage begrippen, bepaald geen verbetering geacht, zoals blijkt in het kader van dit onderzoek.

Het beschikbare budget werd nogal versnipperd ingezet voor veel verschillende maatregelen met verschillende doelen. Het is niet altijd duidelijk hoe de verschillende gestelde doelen met elkaar samenhangen. De kansengelijkheid is de afgelopen jaren niet aantoonbaar verbeterd. Volgens de onderzoekers betekent dat niet dat het beleid niet doeltreffend was. Zonder het gevoerde beleid was het misschien veel slechter geweest (*Opm; deze laatste opmerking suggereert eigenlijk dat je geen conclusies kunnen trekken over de effecten van gevoerd beleid. Als de kansengelijkheid toeneemt of afneemt, hoeft dat dan ook niet aan het beleid te liggen*).

Kijkend naar de genomen maatregelen tussen 2017 en 2023, stellen de onderzoekers vast dat het voor vrijwel geen van de maatregelen mogelijk was hun doeltreffendheid aan te tonen. Een uitzondering hierop zijn de meest recente onderzoeken naar voor- en vroegschoolse educatie die wel inzicht geven in enkele aantoonbare effecten.

Van een deel van de maatregelen zijn de doelen onduidelijk en is de theorie onvoldoende uitgewerkt, dit geldt ook voor het beleid als geheel. Niettemin schatten de onderzoekers in dat het voor 13 van de 44 maatregelen (en voor een 14e deels) *aannemelijk* is dat de maatregel doeltreffend is. Ze zijn bijvoorbeeld doeltreffend in theorie.

AEF doet vijf aanbevelingen om de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid gericht op kansengelijkheid in het funderend onderwijs te verbeteren.

1. Heroverweeg de definitie van kansengelijkheid
2. Expliciteer de doelen en onderliggende beleidstheorie van het beleid duidelijker

3. Verbind condities en gevolgen aan experimenteerruimte
4. Richt onderzoek meer op de specifieke doelen van de beleidsmaatregelen
5. Onderzoek doelmatigheid vaker.

Aanvullend bevelen de onderzoekers onder andere aan ervoor te zorgen dat de maatregelen dekkend zijn voor alle kinderen uit de doelgroep en om in gesprek te gaan met scholen over een passende wijze van financiering.

[https://open.overheid.nl/documenten/dpc-](https://open.overheid.nl/documenten/dpc-bf5a179258c4d665ef811aa981355f6aa72e3063/pdf)

[bf5a179258c4d665ef811aa981355f6aa72e3063/pdf](https://open.overheid.nl/documenten/dpc-bf5a179258c4d665ef811aa981355f6aa72e3063/pdf)

<https://goab.eu/nieuws/kiezen-voor-kansen-gelijke-kansen-in-het-funderend-onderwijs-2017-2023/>

Kwantitatieve informatie over ontwikkeling kansengelijkheid

Er is een aantal recente publicaties/bronnen die proberen in te schatten hoe kansengelijkheid zich de laatste jaren kwantitatief heeft ontwikkeld. We geven hier de samenvatting in een nieuwsbrief van OCW. Helemaal overtuigend is de informatie niet. Soms gaat het om voorlopige cijfers, soms om inschatting van scholen over bijv. bereikte resultaten op basisvaardigheden. Soms is de informatie wel harder. Het algemene beeld is dat we inmiddels qua basisvaardigheden terug zijn op het niveau van vóór Corona. We gaan waarschijnlijk niet verder achteruit, hoewel er nog veel te verbeteren is. Ook op de internationale vergelijkingen Timms/Pirls zien we een redelijke stabiliteit, evenals bij de inspectiegegevens over het rekenonderwijs.

<https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-onderwijs-cultuur-en-wetenschap/nieuws/2024/12/04/scholen-melden-eerste-signalen-van-voortgang-in-leerprestaties-op-basisvaardigheden>

<https://www.onderwijsinspectie.nl/actueel/nieuws/2024/12/04/rekenniveaus-leerlingen-bo-en-sbo-gelijk-aan-niveaus-voor-coronaperiode>

Aanvullend rapporteerde Wolbers hierover:

Kansenongelijkheid in het onderwijs is toegenomen

Maarten Wolbers schrijft dit in het tijdschrift Demos. De leerprestaties van 15-jarige leerlingen in Nederland zijn flink gedaald sinds 2003. Dit geldt voor de domeinen lezen, wiskunde en natuurwetenschappen. Oorzaak is de verminderde kwaliteit van het onderwijs, onder andere veroorzaakt door het huidige lerarentekort. Maar ook de veranderde leerlingpopulatie, in het bijzonder de gegroeide instroom van migrantenleerlingen, speelt een rol. De daling in leerprestaties is zorgwekkend genoeg, maar verschilt bovendien naargelang de sociale herkomst en migratieachtergrond van leerlingen.

Voor leerlingen van wie de ouders maximaal vmbo hebben voltooid is de afname het sterkst geweest. Hetzelfde geldt voor leerlingen die thuis geen Nederlands spreken. Er is met andere woorden dus sprake van een toegenomen kansengelijkheid in het voortgezet onderwijs in de afgelopen 20 jaar.

<https://publ.nidi.nl/demos/2024/demos-40-08-wolbers.pdf>

Ongelijkheid holistisch bekeken

Een Engelstalig proefschrift van Nil Horoz met de indrukwekkende titel 'Towards a more holistic understanding of inequalities in childhood' kreeg veel aandacht in de Nederlandse pers. Dit had onder meer te maken met de conclusie van een journalist dat kwetsbare kinderen de dupe worden van focus op taal en rekenen. Hoe men deze conclusie kan trekken, is raadselachtig, want het proefschrift geeft hier geen enkele aanleiding toe, zoals ook directeur Kennis bij de

Inspectie, Matthijs van den Berg opmerkt op linked.in. Het proefschrift bevestigt nog maar eens dat de sociaal - economische status van het gezin een belangrijke factor is voor het verklaren van ongelijkheid. Kinderen van lager opgeleide ouders hebben over het algemeen meer problemen in de emotionele, gedrags- en peer relatie domeinen in groep 3 en die nemen ook sneller toe van groep 3 tot en met groep 8.

Scholen zijn niet in staat om ongelijkheid volledig te compenseren. Gewerkt kan worden aan;

- De ondersteuning van hun academische ontwikkeling, bijv. kritisch reflecteren en begrijpend luisteren;
- Het sociaal emotioneel leren (SEL), bijv. besluitvormingsvaardigheden van leerlingen, hun interactie met anderen en het beheersen van hun emoties;
- Het gedrag en het zelfbeeld van deze doelgroep.

Via onderstaande link met goab is er toegang tot het proefschrift.

<https://goab.eu/nieuws/proefschrift-nil-horoz/>

Voor- en vroegschoolse educatie

Perry preschool weer in het zonnetje gezet

Alison Baulos, Jorge Luis García en Nobelprijswinnaar James Heckman bogen zich nog maar eens over de merites van het Perry Preschool project, ongetwijfeld het zowel meest bejubelde als bekritiseerde onderwijsproject ooit. Het werd 50 jaar geleden gestart en levert nog steeds gegevens op. Criticasters (In Nederland is Geert Driessen een flamboyant criticus) wijzen onder meer op de geringe omvang van de steekproef die door uitval nog veel verder is afgenomen. De gerenommeerde auteurs van het artikel 'PERRY PRESCHOOL AT 50: WHAT LESSONS SHOULD BE DRAWN AND WHICH CRITICISMS IGNORED?' liggen hier niet van wakker. Zij stellen dat het bewijs duidelijk is. Investeren in voorschoolse educatie van hoge kwaliteit en ouderbetrokkenheid heeft meerwaarde, zelfs 50 jaar later. Zij stellen ook dat de effecten van de interventie op intelligentie niet wegebben (fade out), zoals vaak wordt beweerd. Dit artikel levert weer een belangrijke bouwsteen voor de discussie over VVE en onderzoek op dit domein, maar zal zeker ook weerwoord oproepen. De weerlegging van de kritiek op bijv. de geringe steekproefgrootte en de fade out zal niet iedereen overtuigen.

[**Perry Preschool at 50: What Lessons Should Be Drawn and Which Criticisms Ignored? | NBER**](#)

Wat weten we over de inclusieve voorschool?

Lisa Butterworth, Salih Rakap en Emrah Gülboy onderzochten 25 onderzoeken naar de kwaliteit van inclusieve voor/vroegscholen (inclusief kinderen met een 'beperking'). De auteurs plaatsen kritische opmerkingen over de bekeken studies. Er zijn veel inconsistenties in de rapportage van gegevens over de schoolklassen en over de kenmerken van de leerkrachten en er zijn zorgen over de betrouwbaarheid en validiteit van de data. Er zijn nogal wat verschillen in de kwaliteit tussen landen. De conclusie is dat opleiding en professionele ontwikkeling van leerkrachten/p/m ers versterkt moeten worden. Ouderbetrokkenheid is van groot belang en kan leiden tot betere leerprestaties.

https://www.researchgate.net/publication/385420950_A_systematic_review_of_studies_in_vestigating_quality_of_inclusive_preschool_classrooms

Implicatie van meer onderwijsoriëntatie dan wel zorgoriëntatie in voorscholen

Deze vraag staat centraal in een Japans/Duits onderzoek. In Japan zijn er twee soorten voorscholen: met een onderwijsoriëntatie of met een zorgoriëntatie. Het bezoeken van onderwijsgerichte voorscholen gaat in vergelijking tot zorggerichte voorscholen gepaard met significante verbetering van reken- en taalvaardigheden, die op later leeftijd tot uiting komen. Er zijn ook positieve effecten op de sociaal- emotionele ontwikkeling. Kinderen uit lagere SES gezinnen gaan doorgaans vaker naar zorggeoriënteerde voorscholen, maar als ze naar de onderwijsgerichte gaan, profiteren ze daar relatief veel van. Dit onderzoek geeft ook een beknopt, maar aardig beeld van de Japanse voorscholen en van Japanse onderzoeken op dit thema.

[Education-oriented and care-oriented preschools: Implications on child development - ScienceDirect](#)

Is kinderopvang goed of slecht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen?

Deze vraag probeert Ruben Fukkink te beantwoorden in een artikel dat is gepubliceerd in de 'Lancet', een prestigieus tijdschrift in de medische wereld. Hij constateert een tegenstelling tussen veel studies uit de V.S. die negatieve resultaten lieten zien (bijv. kinderopvang maakt kinderen agressief) en positieve resultaten uit recent grootschalig onderzoek. Dit kan liggen aan de verschillen in structurele kwaliteitskenmerken, zoals het opleidingsniveau van de leidsters en de kind- p.m. er verhouding. In ieder geval zegt een grootschalige Europese studie van Barry dat kinderopvang een positieve uitwerking heeft op de emotionele ontwikkeling van kinderen. Zie ook de samenvatting van NJI.

[Early childcare arrangements and children's internalizing and externalizing symptoms: an individual participant data meta-analysis of six prospective birth cohorts in Europe - The Lancet Regional Health – Europe](#)

[Is childcare good or bad for children's socio-emotional development? Context matters - The Lancet Regional Health – Europe](#)

[Minder emotionele problemen na kinderopvang | Nederlands Jeugdinstituut \(nji.nl\)](#)

Vroegschoolse educatie wel in orde volgens de inspectie

In een aantal onderzoeken van de laatste jaren wordt de vroegschoolse educatie als de zwakke schakel in de VVE benoemd. Volgens de inspectie is de vroegschoolse educatie echter wel vrij goed op orde. 'Vroegschoolse educatie grotendeels op orde, maar verbetering mogelijk' is het credo. Dit werd overigens jaren geleden geïntroduceerd door minister Jo Ritzen (1989-1996 minister van onderwijs). 'Ik kan het niet helpen dat de boodschap soms wat schizofreen is', gaf deze als commentaar op zijn eigen uitspraak.

De meerderheid van de onderzochte scholen scoort op de meeste onderdelen voldoende binnen de kwaliteitsgebieden: aanbod, zicht op ontwikkeling, en begeleiding en pedagogisch-didactisch handelen. De inspectie ziet wel verschillen in de kwaliteit van de kwaliteitszorg en de kwaliteitscultuur tussen scholen. Zo blijkt de vroegschoolse educatie vaak geen onderdeel te zijn van de kwaliteitszorgcyclus van de school. Het ontbreekt bijvoorbeeld aan een heldere visie op vroegschoolse educatie met passende doelen en ambities.

Naast de schoolverschillen staan er meer zorgelijke resultaten in het rapport. Op veel scholen ontbreekt de doorgaande lijn en samenwerking met de voorschool. Ook meldt het rapport dat het didactisch handelen van de leerkracht om aandacht vraagt. De inspectie roept leerkrachten op om actief met taal te oefenen. Een ander verbeterpunt is de samenwerking met ouders. Ouders kunnen bijvoorbeeld meer gestimuleerd worden om thuis ook

ontwikkelingsstimulerende activiteiten uit te voeren met hun kind. Om ervoor te zorgen dat ouders weten wat er precies van hen verwacht wordt, kunnen scholen ouders ondersteunen door ze informatie en handvatten te geven. De inspectie roept scholen en besturen op om vroegschoolse educatie een vaste plek te geven binnen de school en de kwaliteitscyclus. [Vroegschoolse educatie grotendeels op orde, maar verbetering mogelijk | Nieuwsbericht | Inspectie van het onderwijs \(onderwijsinspectie.nl\)](#)

Beleidsplannen met betrekking tot VVE

In een kamerbrief van 21 november wordt een aantal voorgenomen beleidsmaatregelen op het gebied van VVE ontvouwd. De staatssecretaris stelt hierin vast dat het beeld van de kwaliteit van voorschoolse educatie gelukkig rooskleuriger is dan het beeld van vroegschoolse educatie. Zowel de themarapportage van de inspectie naar voorschoolse educatie als de tussenrapportage van de effectstudie EVENING laten zien dat er sprake is van een stijgende lijn in de educatieve kwaliteit in de voorschoolse educatie.

Belangrijke punten zijn verder onder andere;

- Het mogelijk verplicht stellen van voorschoolse educatie voor kinderen van 2,5 tot 4 jaar, die dat nodig hebben;
- Aansporing van basisscholen met veel leerlingen in achterstandssituaties om vroegschoolse educatie serieus op te pakken;
- Een wettelijke doelgroepdefinitie, waarschijnlijk gebaseerd op opleidingsniveau ouders en thuistaal, met mogelijkheid voor gemeenten om criteria toe te voegen.

Het is hierbij duidelijk dat de staatssecretaris de stelling van de inspectie dat de vroegschoolse educatie redelijk op orde is, niet geheel onderschrijft.

<https://goab.eu/nieuws/kamerbrief-met-beleidsreactie-onderzoeken-voorschoolse-en-vroegschoolse-educatie/>

<https://goab.eu/media/fv0jrahs/20241122-kamerbrief-beleidsreactie-vve.pdf>

Taal, lezen en basisvaardigheden

Ontwikkelingen in leesbevordering, lees- en literatuuronderwijs, digitaal lezen en toetsing

Dit is een bundel onder redactie van Jeroen Dera en Roel van Steensel, uitgegeven door de Stichting Lezen. De artikelen in de bundel zijn onderverdeeld in vier categorieën, nl.

1. Ontwikkelingen op het terrein van de leesbevordering
2. Ontwikkelingen op het terrein van het digitale lezen
3. Ontwikkelingen op het terrein van lees- en literatuuronderwijs
4. Ontwikkelingen op het terrein van toetsing van leesvaardigheid

De bundel is onmisbaar voor wie op de hoogte wil blijven van allerlei ontwikkelingen op het terrein van de leesbevordering. We kunnen hier niet alle bijdragen bespreken, maar kiezen er één uit.

Lisa van der Sande, Roel van Steensel, Suzanne Fikrat-Wevers en Lidia Arends werpen zich in een metastudie op de vraag naar effecten van leesmotivatie-interventies in het onderwijs.

De interventies in de bekeken studies hadden gemiddeld een positief effect op zowel leesmotivatie als leesbegrip. Vooral interventies die waren gericht op het stimuleren van de interesse, hadden positieve effecten op leesmotivatie en leesbegrip. De effecten op leesmotivatie waren groter als de interventie langer duurde en het percentage jongens in de

steekproef groter was. Interventies die werden uitgevoerd door onderzoekers hadden grotere effecten op leesbegrip dan interventies die door leerkrachten werden uitgevoerd.

De effecten op leesbegrip waren groter in het basisonderwijs dan in het voortgezet onderwijs. Tot slot waren de effecten op leesbegrip groter voor leerlingen met een gemiddelde leesvaardigheid dan voor zwakke lezers.

Opmerkelijk is wel, dat hoewel de interventies een positief effect hadden op positieve leesmotivatie, er geen significante effecten werden gevonden op het tegengaan van negatieve motivatie. Dit suggereert dat huidige leesmotivatie-interventies niet voldoende zijn om negatieve motivatie te laten afnemen.

https://www.lezen.nl/wp-content/uploads/2024/09/binnenwerk_Lezen-in-beweging_digitaal.pdf

Door lezen de wereld ontdekken

Dit is de titel van de dissertatie van Hilde Kooiker-den Boer. Het doel van haar onderzoek was om te onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om bij een vakoverstijgende aanpak van leesonderwijs in natuur & techniek, ook te werken aan kennis over de structuur van teksten. Naast het ontwerpen en testen van lesmaterialen die tekststructuurinstructie en natuur- en techniekonderwijs integreren, verkende zij factoren die van belang zijn om zo'n aanpak daadwerkelijk te kunnen implementeren, zoals de kennis van leerkrachten en de mogelijkheden die lesmethodes bieden voor tekststructuurinstructie.

Een van de conclusies is dat de huidige Kennisbasis leerkrachten onvoldoende theorie biedt om effectief les te kunnen geven over tekststructuur. De belangrijkste tekortkomingen die zij constateerden waren:

- 1) Het ontbreekt aan een aantal essentiële definities en een overkoepelend theoretisch model over tekstbegrip.
- 2) Meerdere thema's worden wel aangestipt, maar onvoldoende uitgewerkt. Zo wordt niets gezegd over het verband tussen tekstsoort en tekstdoel enerzijds en tekststructuur anderzijds.
- 3) Er wordt op meerdere plekken onjuiste informatie gegeven, zoals onjuiste voorbeelden van voegwoorden bij coherentierelaties.
- 4) De relevante informatie over tekststructuur en tekstbegrip wordt erg versnipperd gepresenteerd.

De bevindingen van deze analyse komen overeen met resultaten uit internationaal onderzoek waaruit ook blijkt dat lerarenopleidingen onvoldoende basis bieden om leerkrachten evidence-based benaderingen toe te laten passen in hun lees- en schrijfonderwijs en dat leerkrachten het idee hebben dat relevante vaardigheden in isolatie worden aangeboden.

Verder blijkt onder meer dat de lesmaterialen wel aanknopingspunten bieden voor tekststructuuronderwijs, maar dat ze niet geschikt zijn voor een stapsgewijze implementatie en oefening van kennis en vaardigheden met betrekking tot tekststructuur. Het ontbreekt vooral aan teksten met een duidelijke enkelvoudige structuur die als voorbeeldtekst zouden kunnen dienen.

Om serieus aan de slag te kunnen met tekststructuuronderwijs in het Nederlandse basisonderwijs is het van doorslaggevend belang dat leerkrachten hier voldoende vakinhoudelijk en vakdidactische kennis over opdoen. Deze kennis is nu niet toereikend.

https://research-portal.uu.nl/ws/portalfiles/portal/241233387/176204hildekooikeremailversie2_-_66fd51cd63512.pdf

Hoe verbeter je basisvaardigheden?

In het kader van de ambitie om de basisvaardigheden van kinderen weer op orde te krijgen, hier een paar richtlijnen van Sierp van der Ploeg, te vinden in de Kennisrotonde:

Hij stelt dat extra lestijd in een vak een bijdrage levert aan betere leerprestaties. Dat is de conclusie uit diverse onderzoeken rond dit thema. Onderzoek laat zien dat leerlingen in het basisonderwijs (negen- en tienjarigen) beter presteren op rekenen wanneer hun leerkracht meer lestijd besteedt aan rekenen. Dat effect is tot tweemaal toe groter wanneer leraren beter zijn geschoold. Meer lestijd levert namelijk extra leerwinst op als de leraar in de afgelopen twee jaar aan professionele ontwikkeling heeft gedaan, of als de leraar een master heeft afgerond in rekenen/science of in een onderwijswetenschap zoals pedagogiek of onderwijskunde. Overigens beperken de effecten zich tot het vak waar de extra lestijd wordt ingezet; meer lestijd voor algebra levert betere prestaties op voor algebra maar niet automatisch voor bijvoorbeeld statistiek. Er is ook een relatie te leggen met de manier waarop leraren zeggen hun lessen in te richten. Dan blijkt dat het effect van instructietijd groter is als leerlingen actief participeren en de lesstof actief verwerken. Ook voor taal blijkt extra lestijd zich uit te betalen in betere leerprestaties voor dat vak.

<https://www.kennisrotonde.nl/vraag-en-antwoord/extra-lestijd-basisvaardigheden-basisonderwijs-achterstandsleerlingen>
<https://link.springer.com/article/10.1007/s10645-024-09436-4>

Sociaal-emotionele ervaringen van basisschoolleerlingen: relatie tot onderschatting, overschatting of accuraat oordeel van leraren over hun cognitieve vaardigheden

Voor de afwisseling hier een Duitse studie, met auteurs van de universiteit van Trier. Zij vergeleken de sociaal - emotionele ervaringen van 1516 leerlingen van basisscholen, die qua cognitieve bekwaamheid door hun leerkrachten werden overschat, correct beoordeeld, of onderschat. Overschatte leerlingen hadden de meest positieve sociaal - emotionele ervaringen met school, gevolgd door de correct beoordeelde leerlingen. Onderschatte leerlingen ervoeren de school het meest negatief. De verschillen waren het grootst voor academisch zelf- concept, plezier in het leren en bereidheid inspanningen te leveren. Er was een verwaarloosbaar effect wat betreft de attitude tegenover school. Ook was er weinig verschil in het gevoel door de leerkracht te worden geaccepteerd en voor sociale integratie en ervaren klasklimaat

<https://link.springer.com/article/10.1007/s11218-024-09915-1>

En afsluitend

Kennisgedreven onderwijs

Een onderzoek naar evidence - informed werken in het funderend onderwijs werd uitgevoerd door Sardes en SEO. IJsbrand Jepma, Marinka Willemsen & Antien Haagsman (Sardes) en Emina van den Berg en Julia de Groot (SEO) zijn de onderzoekers.

De Engelse term evidence-informed werken vertalen zij in het Nederlands met 'kennisgedreven onderwijs'. Het is een meervoudig samengesteld begrip met drie componenten:

- 1) best beschikbare kennis uit onderzoek (zowel kwalitatief als kwantitatief, door wetenschappers/ onderzoekers, maar ook door scholen en leraren en andere onderzoeksinstituten verzameld)
- 2) praktijkkennis van de onderwijsprofessionals (kennis, ervaringen, intuïtief inzicht dan wel 'tacit knowledge')
- 3) unieke contextinformatie uit de onderwijspraktijk (op verschillende niveaus van school tot leerling).

Kort gezegd gaat het om kennis, praktijk en context.

De bekendheid met evidence-informed werken varieert sterk binnen het Nederlandse funderend onderwijs. Schoolleiders zijn het meest vertrouwd met deze werkwijze, terwijl leraren hier het minst bekend mee zijn. Evidence informed werken komt vaker voor in het primair onderwijs (po) dan in het voortgezet onderwijs (vo) en gespecialiseerd onderwijs (go).

In het po is evidence-informed werken het meest prominent bij rekenen-wiskunde, terwijl dit in het vo en go (gespecialiseerd onderwijs) bij taal het geval is. Ongeveer de helft van het werk in scholen wordt gevoed door evidence-informed werken, met schoolleiders en ib'ers/ondersteuningscoördinatoren die een optimistischer beeld hebben van de mate van toepassing dan leraren. Gebrek aan tijd en ruimte om evidence-informed te werken, het ontbreken van academisch opgeleide leraren in de school en het gebrek aan directe samenwerking tussen wetenschappers/onderzoekers en onderwijsprofessionals worden door schoolleiders, leraren en ib'ers/ondersteuningscoördinatoren gezien als de drie belangrijkste knelpunten voor evidence-informed werken.

<https://open.overheid.nl/documenten/c1576617-745d-4aa6-aaaf-4f213036318a/file>

ⁱ Deze publicatie wordt samengesteld door drs. J. Kloprogge & drs. W. de Wit